

Posudek diplomové práce

Bc. Pavlína Fúrová, *Nové Město pražské ve světle vizitačního protokolu tereziánského katastru z roku 1725*, Katedra pomocných věd historických a archivního studia FF UK, Praha 2019, 83 s. včetně příloh.

Předkládaná práce Pavlíny Fúrové navazuje bezprostředně na její práci bakalářskou, v jejímž rámci zahájila postupné zpracovávání vizitačního protokolu tereziánského katastru z let 1725–1726. Zatímco v rámci práce bakalářské se věnovala rukopisu týkajícímu se Menšího Města pražského, v práci diplomové se zaměřila na Nové Město pražské.

Z šesti rukopisů, jež tvoří součást archivního fondu Tereziánský katastr (uložený v Národním archivu v Praze), je rukopis týkající Nového Města nejobsáhlejší. Pokud jde o údaje vztahující se k novoměstským postranním právům, ta jsou obsahem samostatného protokolu.

Stejně jako u Menšího Města pražského sestává práce ze dvou částí – teoretické a databáze, totožné jako v případě Malé Strany, tzn. vytvořené v programu Microsoft Access. Ta byla ale vzhledem k obrovskému rozsahu údajů zpracována pouze pro „hlavní“ novoměstský rukopis, nikoli pro zmíněný protokol týkající se postranních práv. To však neznamená, že by jej autorka ve své práci nevyužívala, stejně jako spisový materiál uložený v rámci fondu, byť z hlediska dochování zdaleka ne tak bohatý, jako je tomu u Malé Strany či Starého Města. (Údaje z vlastního staroměstského vizitačního protokolu byly jedním ze zdrojů disertační práce Hany Vobrátilkové, *Měšťanské domy Starého Města pražského ve světle vizitačního protokolu tereziánského katastru*, obhájené na KPVH AS v roce 2012, a stejně jako u bakalářské práce Pavlíny Fúrové byly využity pro nezbytnou komparaci).

Teoretická část práce, přehledně a logicky strukturovaná, přináší důkladnou analýzu a věcnou interpretaci obrovského množství údajů obsažených ve vizitačním protokolu, jíž předchází kvalifikovaný úvod. V něm autorka uvádí čtenáře do tématu, následuje přehledně a kriticky zpracovaný rozbor využitých pramenů a literatury, v němž nechybí ani pasporty zpracovávané v rámci stavebně historických průzkumů v někdejší SÚRPMO (Státní ústav pro rekonstrukci památkových měst a objektů). Již jen z tohoto komentovaného přehledu je patrný autorčin vhléd do problematiky a kritický přístup jak k pramenům, tak k literatuře.

Obsahem následující části práce je pasáž představující obraz Nového Města v letech po třicetileté válce do počátku 18. století, kdy bylo přistoupeno k vizitaci. Vlastní jádro práce pak představuje čtvrtý oddíl, v němž autorka věnuje základně pozornost formální charakteristice rukopisu, především se ale úvodem zaměřuje na vlastní vizitaci, přičemž postupuje podle jednotlivých novoměstských čtvrtí, které nejprve stručně charakterizuje z hlediska velikosti, charakteru zástavby apod. Jednotlivým domům, jejich klasifikaci věnuje pozornost z hlediska jejich berní zdatnosti, zda náležely k majetku dominikálnímu či rustikálnímu. Zjištěná fakta ilustruje přehlednými tabulkami a grafy, přičemž tam, kde je to z hlediska dostupných údajů možné, nechybí porovnání s nejstarším českým katastrem, berní rulou. Samostatnou pozornost poté věnuje vlastníkům domů, jejichž sociální strukturu komparuje s dostupnými údaji pro Menší Město pražské i Staré Město. Důležitou součástí je detailní analýza profesní struktury majitelů domů, jejich příjmů (opět v porovnání s údaji, jež jsou k dispozici pro Staré Město a Malou Stranu). Stejně jako v případě analýzy malostranského protokolu, ani u Nového Města nezůstali stranou autorčiny pozornosti nájemníci.

Následuje podkapitola týkající cen domů v novoměstských čtvrtích, včetně charakteristiky jejich stavebního stavu a zejména precizně zpracovaných informací vážících se k jejich vnitřnímu uspořádání. Závěrem jsou pak zařazeny pasáže týkající se jednak volného

prostoru náležícího k většině domů (především zahrady, ale i vinice) a jednak vinopalen, pivovarů, hostinců apod., tedy provozů podléhajících zdanění.

Závěr: autorka prokázala mimořádnou vytrvalost při zpracovávání daného pramene, schopnost kritického vyhodnocení obrovského množství dat, vyžadujícího hluboké teoretické znalosti, praktické („řemeslné“) dovednosti, interdisciplinární přístup k řadě otázek v textu pojednávaných. Práci, která výrazně překračuje požadavky kladené na práci diplomovou, doporučuji k obhajobě a hodnocení stupněm „výborně“. Teoretickou část (včetně výstupů z práce bakalářské) doporučuji k publikování.

doc. PhDr. Ivana Ebelová, CSc.
vedoucí práce

V Praze dne 3. září 2019